

Paweł Wawryszuk

Uniwersytet Mikołaja Kopernika
w Toruniu

POLSKA POLITYKA WOBEC ISLAMSKIEGO PAŃSTWA AFGANISTANU PO 1989 R.

WSTĘP

Islamskie Państwo Afganistanu (paszto: *Də Afghānistān Islāmī Dawlat* – جمهوری اسلامی افغانستان; dari: *Dawlat-e Eslāmī-ye Afghānestān* – اسلامی افغانستان) nie zajmowało w latach 1989–2001 szczególnego miejsca w polskiej polityce zagranicznej. Przyczyn tego stanu rzeczy należy doszukiwać się przede wszystkim w sytuacji geopolitycznej w Europie Środkowo-Wschodniej oraz wewnętrznej Afganistanu. W Polsce zachodziły zmiany ustrojowe. Wytyczone zostały nowe kierunki polityki zagranicznej, zakładające przede wszystkim członkostwo w NATO i Unii Europejskiej. W Afganistanie toczy się wojna od czasu interwencji sowieckiej w 1979 r. Nie stwarzało to okoliczności sprzyjających rozwijaniu stosunków dwustronnych, ponieważ naszych krajów nie łączyły głębsze interesy gospodarcze.

Polska aktywnie włączyła się w ostatnich latach w proces stabilizacyjny w Afganistanie. Misja afgańska jest także priorytetowo traktowana w polityce polskiego rządu i NATO, dla którego jest to największy sprawdzian efektywności działania oraz wiarygodności. Polska wywiązuje się w ten sposób z zaciągniętych zobowiązań sojuszniczych, jednocześnie rozwijając z Afganistanem wzajemną współpracę także na innych płaszczyznach – kulturalnej czy gospodarczej.

RYS HISTORYCZNO-GEOGRAFICZNY

Ziemie afgańskie od najdawniejszych czasów były celem ataków wielkich armii – Aleksandra Wielkiego, Mongołów czy Arabów, którzy zaszczepili pa-

nującą dziś w Afganistanie religię – islam. Na terytorium dzisiejszego Afganistanu ścierały się interesy sąsiadów, np. Persji czy państwa Mongołów. Dopiero w połowie XVIII wieku powstało pierwsze prężne państwo afgańskie. Zasadnicza zmiana sytuacji geopolitycznej w regionie nastąpiła po opanowaniu przez Brytyjczyków Indii oraz wzroście znaczenia Rosji w Azji Centralnej. Z tego względu Brytyjczycy starali się przekształcić państwo afgańskie w republikę zależną, wydając im trzy wojny i w żadnej nie uzyskując zdecydowanego sukcesu. Pierwsza wojna afgańsko-brytyjska zakończyła się dla najeźdźców dotkliwą klęską. Z liczącej 3800 żołnierzy armii wycofującej się z Kabulu ocalał jedynie jeden żołnierz. Żaden z 12 000 cywilów nie przeżył¹.

Więcej niż 50% z 647 497 km² powierzchni Afganistanu położona jest na wysokości ponad 2000 m n.p.m. Kraj ten poprzecinany jest wielkimi pasmami górskimi z Hindukuszem na czele, które sprzyjają utrwalaniu różnic pomiędzy plemionami afgańskimi. O niedostępności wielu rejonów świadczyć może fakt, iż pierwszy spis ludności przeprowadzono w 1979 roku. Rząd nie jest w stanie efektywnie strzec swoich granic – szczególnie z Pakistanem. Według oficjalnych danych Afganistan zamieszkiwało w lipcu 2006 r. 31 056 997 osób² – udział procentowy poszczególnych grup etnicznych przedstawia tabela 1.

Religią panującą w Afganistanie jest islam, który wyznaje 99% społeczeństwa, z czego 88% to sunnici. Jeden procent ludności to hinduiści i wyznawcy buddyżmu³. Ludność afgańska posługuje się dwoma głównie językami – paszto oraz dari (farsi, odmiana perskiego).

Tabela 1: Grupy etniczne zamieszkujące Afganistan

Grupa etniczna	Odsetek procentowy
Pasztuni	52
Tadźycy	21
Hazarowie	9
Balochowie	7
Uzbecy	6
Turkmeni	2
Inni	3

Źródło: <http://www.afghanistans.com/Information/default.htm>, z dn. 12 IV 2007.

¹ D. S. Richards, *The savage frontier. A history of the Anglo-Afghan wars*, London 1990, s. 37–45.

² *General Information About Afghanistan*, <http://www.afghan-web.com/facts.html>, 12 IV 2007.

³ Z okresu do VII w. n.e. pochodzi wiele bezcennych relikwii buddyjskich. Najbardziej znanymi były zniszczone przez Talibów posągi Buddy z prowincji Bamian. Przeciw ich zniszczeniu zapro-

Cechą charakterystyczną dla części Afgańczyków jest ich specyficzny, honorowy kodeks postępowania, zwany Pasztunwali. Przez wiele wieków istniał jedynie w tradycji ustnej. Po raz pierwszy spisany został w 1953 roku poprzez Ghijamuddin Chadima. Opiera się na zasadach:

- konieczności obrony honoru swojego oraz plemienia przed obcymi, tzn. przed każdym, kto nie należy do najbliższej rodziny;
- konieczność obrony zarówno ziemi, inwentarza jak i kobiet, za wszelką cenę;
- obowiązek pomszczenia wyrządzonej krzywdy – nie wyłączając zabójstwa; jeśli krzywda nie została pomszczona za życia mężczyzny, obowiązek ten przechodził na najstarszego syna;
- równości wszystkich Pasztunów;
- swobody myśli, wolności słowa oraz czynu;
- obowiązku ugoszczenia przyjezdnych⁴.

W 1837 roku do Afganistanu dotarł pierwszy Polak – Jan Witkiewicz. Przybył w grudniu do Kabulu jako wysłannik carski. Jego zadanie polegało na przeciągnięciu lokalnych władców na stronę rosyjską. Jego misja miała charakter poufny i zakończyła się niepowodzeniem. Po odwołaniu do Petersburga popełnił samobójstwo, chociaż nie wszystkie okoliczności zdarzenia zostały wyjaśnione⁵.

Po I wojnie światowej doszło do nawiązania stosunków dyplomatycznych między rządem RP a Afganistanem w 1927 roku. Pierwsza wizyta afgańskiej misji dyplomatycznej w Warszawie miała miejsce już w 1921 roku, w dniach 20 marca – 5 kwietnia. Z uwagi na niewielkie znaczenie współdziałania na płaszczyźnie gospodarczej obu krajów, współpraca nie była intensywna (w przeciwieństwie np. do Niemiec). Wybuch II wojny światowej spowodował zawieszenie wzajemnych relacji, które wznowiono tuż po wojnie, w 1946 roku. W latach 1946–1989 nie można zaobserwować intensyfikacji relacji dwustronnych; zostało podpisanych kilka umów o wzajemnej współpracy np. kulturalno-naukowej z 1966 roku⁶. Interwencja radziecka i trwająca od 1979 roku wojna przyczyniły się do stopniowego, lecz nieuniknionego rozkładu

testowało większość krajów, także muzułmańskich. Poza tym na terenie Afganistanu znajdowały się szata Buddy oraz dziesiątki świątyń buddyjskich. Znaczna większość bezcennych relikwii uległa zniszczeniu podczas licznych konfliktów zbrojnych.

⁴ J. Sierakowska-Dyndo, *Miary etyczne świata Afgańczyków*, „Acta Asiatica Varsoviensia” 1996, t. X, s. 9–18.

⁵ J. Petrus, *Afganistan. Zarys dziejów*, Warszawa 1987, s. 144–152.

⁶ Pełen tekst patrz: Umowa o Współpracy Kulturalnej między Rządem PRL a Rządem Królestwa Afganistanu, Kabul 25.06.1966 r. (Dz.U. z 1972 r., nr 39, poz. 253, 254). Weszła w życie 25.06.1972 r.

struktur państwowych. Afganistan stał się krajem niedostępnym, jednym z najniebezpieczniejszych miejsc na świecie.

STOSUNKI GOSPODARCZE, KULTURALNE ORAZ POMOC HUMANITARNA W LATACH 1989–2007

Kres interwencji sowieckiej, który nastąpił w 1989 roku, nie przyniósł Afganistanowi długo oczekiwanego pokoju. Eskalacja działań zbrojnych doprowadziła do upadku rządu komunistycznego w 1992 roku. W tym samym roku, w związku z walkami o Kabul, rząd RP podjął decyzję o ewakuowaniu ambasady. Na okres 13 lat zawieszono zostały niemal wszystkie kontakty na płaszczyźnie gospodarczej i kulturalnej. Polska nie uznała nigdy za legalny rząd Talibów w Afganistanie, powstały w 1996 roku⁷.

W wyniku interwencji wojsk NATO w Afganistanie w 2001 roku doszło do obalenia reżimu Talibów. Powstał także nowy rząd tymczasowy, który został uznany przez społeczność międzynarodową. Fakt ten stworzył dogodne warunki do odbudowywania stosunków pomiędzy Polską a „krajem Hindukuszu”.

- a) Stosunki gospodarcze – na stan z 2005 roku łączna wymiana handlowa pomiędzy Afganistanem a Polską wyniosła zaledwie 7,6 mln dolarów, z czego import stanowi 2,4 mln dolarów, zaś eksport 5,2 mln⁸. Udział Polski w afgańskim eksporcie stanowi zaledwie 0,85%, w imporcie zaś 0,33%⁹. Według polskiego sekretarza stanu w MSZ Bogusława Zaleskiego współpraca gospodarcza pomiędzy Polską a Afganistanem będzie rozwijana¹⁰. Rząd polski wspiera także proces odbudowy kraju. Pomoc rządowa (za pośrednictwem organizacji pozarządowych) w 2006 roku wyniosła nieco ponad 1,6 mln zł, ponadto MSZ wpłacił 100 tys. dolarów na walkę

⁷ Oficjalnie RP za legalny uznawała rząd tzw. Sojuszu Północnego, czyli opozycji antytalibańskiej.

⁸ Importujemy głównie skóry surowe, kamienie szlachetne oraz dywany, eksportujemy cukier, samochody mleko w proszku oraz narzędzia; por. *Afganistan*, Ministerstwo Spraw Zagranicznych RP, http://www.msz.gov.pl/files/docs/stanowiska2007/DAP/DAP_Afg1106d.pdf, 1 IV 2007.

⁹ *Exports and Imports by Commodities (2006)*, <http://www.cso.gov.af/dataSets/documents/general%20information/Over%20all%20information.pdf>, 20 I 2008.

¹⁰ B. Zaleski, *Informacja w związku z oświadczeniem senatora Henryka Stokłosa, złożonym na 76. posiedzeniu Senatu* („Diariusz Senatu RP”, nr 80), <http://www.senat.pl/K5/DOK/DIAR/82/8204.htm>, 17 XI 2007.

z uprawą maku (Antynarkotykowy Fundusz Powierniczy¹¹) oraz 295 tys. dolarów na Afgański Fundusz na rzecz Rekonstrukcji¹².

- b) Stosunki kulturalne i naukowe opierają się głównie na wymianie studenckiej. Kilkunastu studentów z Afganistanu studiuje na polskich uczelniach. Została także nawiązana współpraca w zakresie szkolenia kadr. Także znaczącym oraz symbolicznym wydarzeniem kulturalnym był Festiwal Filmu Polskiego, trwający od 25 do 28 listopada 2006 w Kabulu. Zorganizowany został przez Afghan Film Institute, Ministerstwo Kultury RP oraz Polski Instytut Sztuki Filmowej. Wyświetlono między innymi takie filmy, jak: „Znachor” reżyserii Jerzego Hoffmana (1982), „Krzyżacy” Karola Chodura (1960) czy „Moje miejsce” Leszka Dawida (2004). Wydarzenie to zwiastuje początek współpracy kinematografii obu krajów. Festiwal zakończył się konferencją prasową oraz spotkaniem na Wydziale Sztuk Pięknych uniwersytetu w Kabulu.
- c) Pomoc humanitarna – polskie organizacje humanitarne bardzo aktywnie włączyły się w akcje, które mają na celu pomoc dla ludności cywilnej. Na rzecz odbudowy Afganistanu najaktywniej włączyła się Fundacja Polska Akcja Humanitarna (PAH) oraz Polska Misja Medyczna. PAH jeszcze w latach rządów Talibów (1998) dostarczyła do Afganistanu, po tragicznym w skutkach trzęsieniu ziemi, 39 ton leków, środków opatrunkowych, żywności, namiotów, koców¹³. Od czerwca 2002 roku fundacja posiada w Afganistanie stałe przedstawicielstwo. Angażuje się przede wszystkim w projekty odbudowy szkół oraz organizowanie szkoleń¹⁴.

¹¹ Dzięki współpracy rządu afgańskiego z siłami NATO powstała w Afganistanie policja antynarkotykowa oraz specjalny pion wymiaru sprawiedliwości do walki z narkotykami (we współpracy z Biurem ds. Narkotyków i Przestępczości ONZ), por. A. Mikhos, *Wyzwanie dla Afganistanu związane z narkotykami*, „Przegląd NATO” wiosna 2006, http://www.nato.int/docu/review/previous/previous_pol.html, 17 XI 2006.

¹² B. Winid, *Udział Polski w działaniach stabilizacyjnych w Afganistanie*, Polski Przegląd Dyplomatyczny, 2007, nr 1, s. 11.

¹³ Fundacja im. Stefana Batorego, *Z kart historii współpracy polskich organizacji pozarządowych w III RP z partnerami zagranicznymi*, s. 31–32, http://www.zagranica.ngo.pl/files/go2east.ngo.pl/publicmiedzynarodowa_dzialalnosc_polskich_organizacji_pozarządowych.pdf, 26 III 2007.

¹⁴ Główne zrealizowane (bądź realizowane) projekty PAH to odbudowa: Średniej Szkoły Muzyczno-Plastycznej w Kabulu (współfinansowana dzięki szkolnej akcji „złotówka od każdego polskiego dziecka na szkołę muzyczną w Afganistanie”), Średniej Rolniczej Szkoły Zawodowej w Kabulu, szkoły w prowincji Kapisa, sportowo-kulturalne centrum rekreacyjne dla dzieci ulicy; organizowanie szkolenia (przy współpracy z UNESCO i Japan Foundation) dla tradycyjnych garncarzy i ceramików z miejscowości Istafel (prowincja Kabul); *Misja PAH w Afganistanie*, [w:] *Afganistan. Materiały do globalnej edukacji rozwojowej*, red. D. Nadażdin, Warszawa 2005, s. 17–18.

Polska Misja Medyczna (PMM) jest obecna w Afganistanie od połowy 2002 roku. Głównymi celami organizacji jest odbudowa bądź rozbudowa systemu opieki zdrowotnej oraz organizowanie warsztatów skierowanych przede wszystkim do kobiet¹⁵.

Prócz wyżej wymienionych organizacji należy zaznaczyć działalność Helsińskiej Fundacji Praw Człowieka (HFPC), polegającą przede wszystkim na szerzeniu wiedzy na temat państwa prawa, demokracji, praw człowieka a także kształceniu kadr w tym zakresie. Odbiorcami są przede wszystkim działacze organizacji pozarządowych bądź działacze na rzecz praw człowieka i demokracji w Afganistanie¹⁶.

ROLA POLSKI W PROCESIE STABILIZACYJNYM W ISLAMSKIM PAŃSTWIE AFGANISTANU

Rzeczpospolita Polska poparła ustalenia międzynarodowej konferencji z Bonn z 5 grudnia 2001 roku. Podobnie uczyniła cała Unia Europejska na posiedzeniu z 14–15 grudnia 2001 roku przyjmując następujące stanowisko: „Rada Europejska z zadowoleniem przyjmuje podpisane w Bonn 5 grudnia 2001 roku porozumienia ustalające tymczasowe rozwiązania możliwe do zastosowania w Afganistanie, do czasu odbudowy trwałych instytucji państwowych tego kraju. Wszystkie ugrupowania afgańskie zobowiązane są do realizacji postanowień tego porozumienia¹⁷”.

Udział Polski w misji stabilizacyjnej w Afganistanie rozpoczął się w marcu 2002 roku na podstawie rozporządzenia Prezydenta RP o uczestnictwie wojsk

¹⁵ Projekty Polskiej Misji Medycznej realizowane na terytorium Afganistanu: w lipcu 2002 roku wyruszył do Afganistanu transport środków medycznych dla ofiar wojny i uchodźców głównie w rejonie Spin Boldak oraz Kandaharu (także do obozów dla uchodźców w Pakistanie); w grudniu tego roku na pogranicze afgańsko-pakistańskie wyjechała grupa lekarzy PMM. Pod koniec 2003 roku zakończyły się warsztaty Family Planning skierowane do kobiet afgańskich z zakresu planowania rodziny; w lipcu 2005 roku rozpoczęto projekt „Odbudowa i rozwój infrastruktury medycznej w dystrykcie Mazar-e Szarif”; w 2006 roku rozpoczęto wyposażanie karettek Balkh Provincial Hospital; por. <http://pmm.org.pl/?aid=29156>, 19 XI 2007.

¹⁶ Fundacja im. Stefana Batorego, *Z kart historii...*, s. 29.

¹⁷ Posiedzenie Rady Europejskiej w Laeken, 14–15 grudnia 2001, *II Działania Unii po zamachach terrorystycznych na USA 11 września*, [http://www2.ukie.gov.pl/hlp/mointintgr.nsf/0/BE283FEC74A81EDFC1256E7500562403/\\$file/ME4912PL.pdf?Open](http://www2.ukie.gov.pl/hlp/mointintgr.nsf/0/BE283FEC74A81EDFC1256E7500562403/$file/ME4912PL.pdf?Open), 20 I 2008.

polskich w Afganistanie¹⁸. Do 2007 roku w Afganistanie służyło 160 żołnierzy Wojska Polskiego (większe kontyngenty posiadały np. Węgry, Szwecja, Rumunia czy Dania). Do zadań polskich żołnierzy należało rozminowanie okolic lotniska Bagram oraz rozbudowanie jego infrastruktury. Poza tym żołnierze realizowali zadania o charakterze logistycznym.

Drugi etap polskiej obecności w Afganistanie rozpoczął się z dniem 22 listopada 2006 roku wraz z rozporządzeniem Prezydenta RP o zmianie liczebności Polskiego Kontyngentu Wojskowego w Islamskim Państwie Afganistanu¹⁹. Na jego podstawie rząd polski wysłał do Afganistanu około 1250 żołnierzy z następujących jednostek:

- 8. Batalionu desantowo-szturmowego z Bielska-Białej,
- 17. Brygady Zmechanizowanej z Międzyrzecza,
- 10. Brygady Kawalerii Pancерnej ze Świątoszowa,
- 25. Brygady Kawalerii Powietrznej,
- 1. Pułku Specjalnego Komandosów z Lublińca,
- 1. Pomorskiej Brygady Logistycznej,
- Grupy ds. Współpracy Cywilno-Wojskowej (CIMIC),
- Centralnej Grupy Działań Psychologicznych,
- Żandarmerii Wojskowej²⁰.

Zmieniły się także zadania Polskiego Kontyngentu Wojskowego (PKW). Obecnie polska misja odpowiada za zapewnienie bezpieczeństwa w Afgańskiej Strefie Rozwoju w dwóch prowincjach Ghazni oraz Paktika. Poza tym ochrania projekty odbudowy we własnych strefach oraz szkoli armię i policję afgańską. Polskie siły nie są odpowiedzialne za żadną prowincję Afganistanu i w większości podlegają dowództwu amerykańskiemu.

Koszty misji PKW w Afganistanie w 2007 roku wyniosły około 461 mln zł, z czego 273 mln zł przeznaczono na zakup sprzętu niezbędnego do prawidłowego funkcjonowania Kontyngentu. Siły polskie biorą udział w ramach operacji Enduring Freedom (Trwała Wolność) oraz ISAF (International Security Assistance Force – Międzynarodowe Siły Wspierania Bezpieczeństwa).

¹⁸ *Postanowienie Prezydenta RP o użyciu Polskiego Kontyngentu Wojskowego w składzie Sił Sojuszniczych w Islamskim Państwie Afganistanu, Republice Tadżykistanu i Republice Uzbekistanu oraz na Morzu Arabskim i Oceanie Indyjskim*, „Monitor Polski” 2001, nr 42, poz. 674.

¹⁹ *Postanowienie Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 22 listopada 2006 r. zmieniające postanowienie o przedłużeniu okresu użycia Polskiego Kontyngentu Wojskowego w Afganistanie w Islamskim Państwie Afganistanu*, „Monitor Polski” 2006, nr 85, poz. 862.

²⁰ *Polski Kontyngent Wojskowy w składzie Sił Sojuszniczych w Islamskim Państwie Afganistanu w ramach Międzynarodowych Sił Wspierania Bezpieczeństwa ISAF*, Ministerstwo Obrony Narodowej RP, <http://www.isaf.wp.mil.pl/kontyngent.html>, 5 XI 2007.

Obecny Minister Obrony Narodowej RP Bogdan Klich zapowiada zwiększenie liczebności PKW w Afganistanie do około 1600 żołnierzy. Miałyby to być połączone z przejściem całkowitej odpowiedzialności za wschodnią prowincję Afganistanu – Paktikę (w której stacjonują już polskie oddziały). Do tej pory polscy żołnierze działali w amerykańskich strukturach wojskowych, co zmniejszało możliwości użycia naszych sił pod względem operacyjnym i taktycznym. Poza tym to Amerykanie decydują o zadaniach polskich żołnierzy.

Kolejnym, bardzo istotnym zaniedbaniem w planowaniu polskiej misji, jest uzależnienie logistyczne PKW od Stanów Zjednoczonych. Polska nie posiada w Afganistanie nie tylko floty samolotów transportowych, lecz także śmigłowców bojowych. Nie dotarły jeszcze w rejon działań zbrojnych śmigłowce Mi-17, które w sposób zasadniczy zwiększyłyby bezpieczeństwo polskich żołnierzy (planowo miały przybyć wraz z drugą zmianą żołnierzy PKW). Rezultatem tego są częste opóźnienia w dostawie zaopatrzenia.

Wiele emocji wzbudził problem dozbrojenia dwóch pojazdów używanych przez polskich żołnierzy – Kołowego Transportera Opancerzonego „Rosomak”²¹ oraz wozów HMMWV „Hummer”²². Po proteście 11 żołnierzy z czerwca 2007 roku (służących w 18. Batalionie Desantowo-Szturmowym z Bielska-Białej), którzy odmówili wyjazdu na patrole w wozach ze słabszym opancerzeniem, MON zdecydował się na przebudowanie wozów bojowych.

PODSUMOWANIE

Zaangażowanie Polski w proces stabilizacyjny w Afganistanie znacząco wzrosło na przestrzeni ostatniego roku. Misja afgańska jest największym oraz najtrudniejszym zadaniem nie tylko polskiej armii, lecz także całego Sojuszu Północnoatlantyckiego, który po raz pierwszy w historii prowadzi działania zbrojne poza granicami państw członkowskich²³. Należy pamiętać, iż w założeniu nie jest to misja wojskowa. Ma ona na celu szkolenie afgańskich żołnierzy i policji oraz udzielanie pomocy ludności lokalnej. Nasza misja ma także charakter

²¹ A. Kiński, *Na „Rosomakach” do Afganistanu*, „Technika Wojskowa” 2007, nr 2, s. 12–17.

²² Była to wersja HMMWV 2, natomiast żołnierze USA używali o wiele lepiej opancerzonej wersji HMMWV 4.

²³ Podstawą prawną użycia wojsk NATO jest art. 5 Traktatu Waszyngtońskiego z 1949 r., na który powołano się po raz pierwszy w historii; mówi on o konieczności wspólnej obrony w razie agresji na jednego z członków NATO.

długofalowy, który polega na udzielaniu wsparcia przy odbudowaniu struktur państwowych Afganistanu. Zadanie to jest bardzo trudne do realizacji, gdyż w najbliższej przyszłości nie uda się zapewne złamać oporu Talibów i innych grup rebelianckich.

Niepokojący jest ewidentny brak szczegółowego planu politycznego, który ułatwiłby proces stabilizacyjny. Jak pokazuje doświadczenie już prawie sześciu lat trwania operacji, sytuacja nie uległa poprawie, a wręcz pogorszyła się. Cały polityczny plan opiera się na ogólnych stwierdzeniach, niż konkretnych, konsekwentnie realizowanych założeniach. Rząd Hamid'a Karzai'a nie ma silnego poparcia społecznego i utrzymuje się jedynie dzięki wsparciu wojsk sojusznicznych. Problemem jest także zbyt wolne tempo szkolenia wojska i policji afgańskiej.

SUMMARY

Afghanistan has been suffering because of military conflicts for 30 years. Due to the soviet military occupation and later on civil war thousands of people have lost their lives and millions were forced to abandon their homes. Civil service and enterprises collapsed. Ruling the state from the 1996 Talibs changed the country into confessional state, almost completely closed for the entire world. Terrorist attacks on the World Trade Center from the 11 september 2001 and in the consequence NATO's military intervention in Afghanistan got rid of the Talibs but at the same time entangled NATO into long-lasting peacekeeping mission.

In the polish-afghan's relationship we can single out to periods: 1989–2001 which limited our relationship due to the internal situation in Afghanistan and priorities of the polish foreign policy (NATO and UE accession). The decision of sending the polish military troops in 2001 opened the second period – the active polish participation in creating interior safety and balance in Afghanistan and also establishing political and economical cooperation.